

Näyttötutkinnon perusteet

**MAARAKENNUSALAN
ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2013**

Määräys 28/011/2013

© Opetushallitus ja tekijät

Määräykset ja ohjeet 2013:35

ISBN 978-952-13-5585-1 (nid.)

ISBN 978-952-13-5586-8 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkojulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy/Timo Päivärinta/PSWFolders Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2013

19.9.2013

28/011/2013

Voimassaoloaika: **1.11.2013 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:

L 631/98, 13 § 2 mom

Kumoaa Opetushallituksen määräyksen
6.6.2007 nro 14/011/2007

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

-

MAARAKENNUSALAN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt maarakennusalan erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.11.2013 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun perusteiden 6.6.2007 nro 14/011/2007 mukaisesti 31.10.2015 mennessä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Aulis Pitkälä

Yli-insinööri

Arto Pekkala

LIITE

Maarakennusalan erikoisammattitutkinto 2013

Sisältö

1	Näyttötutkinnot	7
1.1	Näyttötutkintojen järjestäminen.....	7
1.2	Näyttötutkinnon suorittaminen.....	7
1.3	Näyttötutkinnon perusteet	7
1.4	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
1.5	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa.....	8
1.6	Todistukset	9
1.7	Näyttötutkintoon valmistava koulutus.....	10
2	Maarakennusalan erikoisammattitutkinnon muodostuminen	11
2.1	Maarakennusalan erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen	11
2.2	Maarakennusalan erikoisammattitutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen	11
3	Maarakennusalan erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	13
3.1	Maarakennusalan ammattityöt.....	14
3.2	Maarakennustyömaan turvallisuuden ja talouden hallinta	14
3.3	Työryhmän etumiestyöt	16
3.4	Ammatinohjaus	18
3.5	Maarakennustyömaan mittaukset *.....	19
3.6	Louhintatyön johtaminen *.....	21
3.7	Maarakentamisen laaja-alainen hallinta *	24
3.8	Maarakennusalan yrittäjätoiminta	24
3.9	Yritystoiminnan ja henkilöstön kehittäminen maarakennusalalla	27

1 Näyttötutkinnot

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrättyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määrittelyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoi-
mintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäyt-
tääntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimer-
kiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta.

Henkilökohtaistamisessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (L 952/2011) 11 §:n säännökset opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä 13 §:n nojalla Opetushallituksen määräämät tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset.

Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamista koskevan erillisen määräyksen (43/011/2006).

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukseen. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmi-kantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritusensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyynnö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisu-vaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkinto-toimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

Näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11, 13, 13 a ja 16 §:n säännökset.

2 Maarakennusalan erikoisammattitutkinnon muodostuminen

2.1 Maarakennusalan erikoisammattitutkinrossa osoitettava osaaminen

Maarakennusalan erikoisammattitutkinnon suorittanut hoitaa ammattialansa monipuoliset työtehtävät itsenäisesti vaativissakin toimintaympäristöissä. Hän hahmottaa työtehtävien yhteydet laajempiin kokonaisuuksiin.

Tutkinnon suorittaja ratkaisee luovasti tehtäväalueen työhön, käytännön toimintaan ja yhteistyöhön liittyviä ongelmia hyödyntäen kokemustaan ja alansa laaja-alaista tai erikoistunutta teoriatietoa.

Hän toimii alansa erikoisosaajana ja kehittää toimintaa, tuotteita ja palveluja. Hän arvioi tehtäväalueensa työprosesseja työmenetelmien, työn laadun, tehokkuuden ja taloudellisuuden kehittämiseksi. Hän huolehtii, että työympäristössä käytetyt työ- ja toimintatavat ovat kestävä kehityksen ja eettisten periaatteiden mukaisia.

Hän johtaa ja valvoo toimintaa ja opastaa muita työhön, työsuorituksiin, työn laatuun ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa ja vastaa tavoitteiden saavuttamisesta. Hän viestii ja tuottaa tarvittaessa tehtäviinsä liittyviä tekstejä suomen, ruotsin tai saamen kielellä, ja hänellä on työtehtävien hoidon kannalta tarpeellinen muu kielitaito.

2.2 Maarakennusalan erikoisammattitutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen

Maarakennusalan erikoisammattitutkinto muodostuu kahdesta pakollisesta tutkinnon osasta ja seitsemästä valinnaisesta tutkinnon osasta. Koko tutkinnon suorittaminen edellyttää kahden pakollisen osan ja kahden valinnaisen tutkinnon osan suorittamista. Ne tutkinnon osat, jotka vastaavat laajuudeltaan kahta tutkinnon osaa, on merkitty *-merkillä.

MAARAKENNUSALAN ERIKOISAMMATTITUTKINTO	
Pakolliset osat	
3.1	Maarakennusalan ammattityöt
3.2	Maarakennustyömaan turvallisuuden ja talouden hallinta
Valinnaiset osat, joista on valittava kaksi	
3.3	Työryhmän etumiestyöt
3.4	Ammatinohjaus
3.5	Maarakennustyömaan mittaukset *
3.6	Louhintatyön johtaminen *
3.7	Maarakentamisen laaja-alainen hallinta *
3.8	Maarakennusalan yrittäjätoiminta
3.9	Yritystoiminnan ja henkilöstön kehittäminen maarakennusalalla

3 Maarakennusalan erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän maarakennusalan erikoisammattitutkinnon järjestämissuunnitelman perusteella henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa aidossa toiminnassa, jolloin tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen.

Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hän myös osoittaa kykynsä kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon.

Arvioijat, jotka on perehdytetty arviointitehtävään, arvioivat tutkinnon suorittajan ammattitaidon tutkintotilaisuuksissa. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen tutkinnon ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Tutkinnon suorittajalle annettava palaute arvioinnista on osa hyvää arviointiprosessia. Palaute voidaan antaa tutkinnon suorittajalle esimerkiksi arviointiesityksen tekemisen jälkeen.

Tutkinnon suorittajalle voidaan antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuorituksiaan suullisesti. Arvioijat kirjaavat keskustelun aikana tehdyt havainnot arviointilomakkeeseen. Näin varmistetaan tutkintosuoritusten kattavuus ja arvioinnin luotettavuus. Tämä mahdollisuus voidaan järjestää tutkinnon osan suorittamisen yhteydessä tai sitten kun kaikki tutkinnon osien suoritukset on tehty.

Maarakennusalan erikoisammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Kolmikantainen arvioijaryhmä tekee tutkinnon osan kirjallisen arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle sen jälkeen, kun tutkintosuoritukset on tehty kattavasti, luotettavasti ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Kolmikantaisen arvioijaryhmän jäsenet edustavat työnantajia, työntekijöitä ja opettajia.

3.1 Maarakennusalan ammattityöt

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa tehdä maarakennusalan töitä maarakennusalan ammattitutkinnon ammattitaitovaatimusten laajuudella ja tasolla. Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin perusteet ja ammattitaidon osoittamistavat on määritelty maarakennusalan ammattitutkinnon perusteissa. Ammattitaito osoitetaan suorittamalla maarakennusalan ammattitutkinto tai osoittamalla tutkintotoimikunnan hyväksymillä luotettavilla asiakirjoilla vastaava maarakennusalan ammattitöiden osaaminen.

3.2 Maarakennustyömaan turvallisuuden ja talouden hallinta

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- ottaa työssään huomioon valtioneuvoston säätämän rakennustöiden turvallisuusasetuksen
- toimia oman organisaation tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden mukaan.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa ottaa työssään huomioon valtioneuvoston säätämän rakennustöiden turvallisuusasetuksen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Turvallinen toiminta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tekee työnsä työsuojelumääräysten ja ohjeiden mukaisesti• työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti käyttäen asianmukaisia suojaimia• painottaa kaikessa toiminnassaan työturvallisuuden merkitystä ja työsuojaohjeiden noudattamista• ottaa huomioon työssään työympäristön vaaratekijät, kuten liikenteen• tulee ymmärretyksi työmaansa käyttökielellä.

Riskien hallinta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa kattavasti ja yksilöiden työhön, työympäristöön ja työoloihin liittyvät vaaratekijät • tekee työhönsä liittyvää jatkuvaa riskien arviointia • käyttää MVR-mittausta turvallisuuden kehittämisessä • tekee toimenpiteet riskien poistamiseksi, pienentämiseksi tai ilmoittamiseksi työnjohdolle.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia oman organisaation tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden mukaan.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Taloudellinen ja tuloksellinen toiminta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kytkee yrityksen tavoitteet luontevalla tavalla oman toimintansa kehittämiseen • noudattaa tehtyjä sopimuksia ja ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa • vaikuttaa omalla toiminnallaan myönteisesti yrityksen kannattavuuteen • ottaa huomioon omassa työssään taloudelliset työskentelytavat • toimii asiakaslähtöisesti ja yhteistyökykyisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • hyödyntää ja noudattaa työmaallaan käytettäviä aikatauluja sujuvasti ja raportoi häiriötilanteista • hallitsee työtehtävänsä siten, että työn tulos on laadukas.
Kestävä kehitys ja laadukas rakentaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon työhönsä sopivalla tavalla kestävän kehityksen • noudattaa työssään työmaan ympäristönsuojeluohjeita • toimii materiaalien ja luonnonvarojen käytössä taloudellisesti ja kannustaa muitakin toimimaan näin • lajittelee ja kierrättää syntyneitä jätteitä työmaaohjeiden mukaisesti • toimii työmaan käytössä olevan toiminta- tai laatu järjestelmän mukaisesti.
Työmarkkinoiden tunteminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii työlainsäädännön ja työehtosopimuksen mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen, oikeiden ammattikäytäntöjen ja periaatteiden hallinta sekä kyky soveltaa niitä oikein osoitetaan todellisessa työympäristössä tutkinnon suorittajalle tavanomaisten työtehtävien ja toiminnan yhteydessä.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa erilaisten selvitysten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

3.3 Työryhmän etumiestyöt

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- johtaa tai ohjata työkuntaa tai työryhmää
- johtaa toimintaa työhön liittyvien lakien, sopimusten ja työmaan ohjeiden mukaan.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa johtaa ja ohjata työryhmää.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työryhmän johtaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• määrittelee yhteistyössä työnjohdon kanssa kulloinkin tarvittavat henkilö- ja materiaaliressurit työn tehokkaan etenemisen varmistamiseksi• organisoii ja suunnittelee yhteistyössä työnjohdon kanssatyöryhmänsä työt työmaa-aikataulujen mukaisesti• suunnittelee työryhmän työjärjestyksen ja vastaa työryhmän sisäisestä työnjaosta• valitsee toimivat, tehokkaat ja taloudelliset ratkaisumallit myös mahdollisissa muutostilanteissa• hyödyntää aikatauluja ja noudattaa niitä oman työryhmän osalta• johtaa ja ohjaa työryhmänsä toimintaa asetettujen tavoitteiden mukaisesti• ottaa huomioon työkohteessa työryhmänsä ulkopuolisten työskentelyn ja niiden vaikutukset työryhmänsä toimintaan• ohjaa työryhmänsä toimintaa niin, että työt tehdään turvallisesti, laadukkaasti, joutuisasti ja taloudellisesti.

Kokouksissa toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee normaalit kokouskäytännöt ja laatii kirjalliset dokumentit • toimii neuvottelutilanteissa tuloksellisesti ja yhteistyöhakuisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa johtaa toimintaa työhön liittyvien lakien, sopimusten ja työmaanoheiden mukaan.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Lainsäädännön, sopimusten ja kohteen ohjeiden mukaan toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hoitaa itsenäisesti työryhmän työajan seurantaan liittyvät tehtävät • toimii ongelma- ja onnettomuustilanteissa ennalta sovituin menettelyin • johtaa työtä sitä koskevan lainsäädännön ja työehtosopimusten määräysten mukaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja tekee kirjallisesti tai suullisesti omaa ja työryhmänsä työskentelyä koskevan suunnitelman, jossa esitetään

- työn aloitus- ja lopetustoimet
- työn aikataulu
- selvitys materiaali- ja konetarpeista
- laadunvarmistustoimet
- työhön liittyvät riskit (riskikartoitus)
- työturvallisuuden varmistus.

Työryhmän etumiestöihin liittyvä ammattitaito osoitetaan tekemällä työmaaoiloissa työryhmän etumiestehtäviin liittyviä töitä siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen, oikeiden ammattikäytäntöjen ja periaatteiden hallinta sekä kyky soveltaa niitä oikein osoitetaan todellisessa työympäristössä. Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa erilaisten selvitysten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

3.4 Ammatinohjaus

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia ammatinohjaajana
- arvioida työssä oppijan tai tutkinnon suorittajan osaamista.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa toimia ammatinohjaajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Opiskelijan ohjaus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• toimii ammatinohjaajana muuttuvissa työ- ja oppimisympäristöissä• perehdyttää työssä oppimisjaksolla tai oppisopimussuhteessa olevia opiskelijoita, työharjoittelijoita ja uusia työntekijöitä oman ammattinsa keskeisiin tehtäviin ja työturvallisuuteen työssäoppimis-, perehdyttämisen- tai muun vastaavan suunnitelman mukaan.
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida työssäoppijan tai tutkinnon suorittajan osaamista.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Työsuoritusten arviointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• määrittää työtehtävän vaativuuden suhteessa tutkintorakenteeseen• tukee myönteisen oppimisilmapiirin muodostumista• osoittaa hankkineensa• kehittävää otetta ja näkemystä siitä, miten työssäoppijan tai tutkinnon suorittajan pitäisi kehittyä• arvioi työssäoppijan sekä tutkinnon suorittajan osaamista suhteessa tutkintojen perusteissa asetettuihin tavoitteisiin• antaa ja ottaa vastaan palautetta rakentavasti.
Oppimisympäristön kehittäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• kehittää ja ylläpitää oppilaitoksen ja työpaikan yhteistyötä• edistää omalla toiminnallaan työyhteisön hyvinvointia ja yhteishenkeä sekä tuloksellista toimintaa.

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja tekee tutkinnon osan työkokonaisuudesta selvityksen, jossa esitetään

- työturvallisuuden varmistus
- työt, joihin opastettava on perehdytetty
- työvälineet, koneet, laitteet ja telineet, joihin opastettava on perehdytetty
- kyseiseen työkokonaisuuteen liittyvän tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset sekä arvioinnin kohteet ja kriteerit.

Ammatinohjauksen hallinta osoitetaan tekemällä työmaaoloissa ammatinohjausta siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammatillisen osaamisen arvioinnin hallinta osoitetaan osallistumalla ammatillisen tutkinnon suorittajan osaamisen arviointiin vähintään yhdessä tutkinnon osassa.

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen, oikeiden ammattikäytäntöjen ja periaatteiden hallinta sekä kyky soveltaa niitä oikein osoitetaan todellisessa työympäristössä. Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

3.5 Maarakennustyömaan mittaukset *

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- tehdä mittaustyön vaatimat valmistelut
- tehdä maarakennustyömaan mittaustyöt laajasti käyttäen takymetri- tai satelliittimittauslaitteita.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa tehdä mittaustyön vaatimat valmistelut.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Mittaustöiden lähtötietojen hankinta ja mittaussuunnitelman laatiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> tulkitsee itsenäisesti paperi- ja sähköisiä piirustuksia maarakennustöissä ja talonrakennuksen pohjatöissä selvittää luotettavasti työkohteen mittauksen lähtöpisteet ja tarkistaa ne laatii toteutuskelpoisen koordinaattipohjaisen mittaussuunnitelman manuaalisesti ja sähköisesti käyttäen paperi- ja sähköisiä suunnittelutietoja sekä tietokoneohjelmia.
Mittaustöiden valmistelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> tuottaa tie- ja linjamittauksissa tarvittavan mittaustiedon sähköisesti vaak- ja pystygeometriasuunnitelmista ja poikkileikkauksista siirtää tarvitsemansa mittapiste- ja pohjakartta-aineiston manuaalisesti tai sähköisesti mittalaitteensa muistiin ja hyödyntää mittalaitteensa muisti- ja ohjelmaominaisuuksia.
Tutkinnon suorittaja osaa tehdä maarakennustyömaan mittaustyöt laajasti käyttäen takymetri- tai satelliittimittauslaitteita.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Mittaustöiden suorittaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> luo työmaan tarvitseman peruspisteverkon (runkopisteverkon) mittaussuunnitelman mukaisesti tekee maarakennustyömaan mittaustyöt laajasti käyttäen takymetri- tai satelliittimittauslaitteita tekee luotettavasti merkintämittaukset mittalaitteen ohjelmia hyödyntäen tekee tarkemittaukset toteutumien seurantaan ja jatkosuunnittelua varten luo itsenäisesti työmaalle mittausvalmiuden automaattisen koneenohjauksen tarpeisiin käyttää maarakennustyömaan olosuhteisiin soveltuvia maastoonmerkintätapoja (paalut, korot, luiskat, jne.) ottaa huomioon ulkoisten olosuhteiden vaikutukset mittaustuloksien tarkkuuteen tarkistaa ja säätää luotettavasti käytössään olevat mittalaitteet dokumentoi mittaustulokset työkohteen ja toimintajärjestelmän vaatimalla tavalla.

Kartoitus ja mallinnusmittausten suorittaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tekee kartoitustyöt maastomallin muodostamiseksi suunnittelua ja massalaskentaa silmällä pitäen mittalaitteensa ohjelmia hyödyntäen • tekee massalaskennan kartoitus- ja suunnittelutietojen pohjalta • hallitsee cad-piirtämisen perusteet.
--	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja tekee työkohteesta työmaa-asiakirjoihin perustuvan mittaus suunnitelman, josta ilmenevät työmaan eri osapuolet yhteystietoineen, mittauksen lähtöpisteet, liitospisteet suunnitelmien ja käytettävän mittauskoordinaation välillä, peruspisteverkko (runkopisteverkko), käytössä oleva mittakalusto ja mittamiehen yhteystiedot.

Ammattitaito osoitetaan maarakennusalan työmaaoloissa tekemällä työmaan mittaustehtäviä siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen, oikeiden ammattikäytäntöjen ja periaatteiden hallinta sekä kyky soveltaa niitä oikein osoitetaan todellisessa työympäristössä. Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearviointin avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

3.6 Louhintatyön johtaminen *

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia räjäytystyönjohtajana asutulla alueella
- tehdä louhinnassa tarvittavan panostustyön ennalta tehdyn kirjallisen suunnitelman mukaisesti.

Tutkinnon suorittajalla pitää olla voimassa oleva ylipanostajan pätevyyskirja. Ylipanostajan pätevyydestä on säädetty laissa 219/2000 ja asetuksessa 122/2002.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa toimia räjäytystyönjohtajana asutulla alueella.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Louhintatyömaan esimiestyöt	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • määrittelee yhteistyössä työnjohdon kanssa kulloinkin tarvittavat henkilö- ja materiaaliresurssit työn tehokkaan etenemisen takaamiseksi • organisoii ja suunnittelee yhteistyössä työnjohdon kanssatyöryhmänsä työt työmaa-aikataulujen mukaisesti • valitsee toimivat, tehokkaat ja taloudelliset ratkaisumallit myös mahdollisissa muutostilanteissa • johtaa ja ohjaa louhintatyötä suunnitelmien ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti • valvoo, että ympäristön turvallisuus ei vaarannu. • ottaa huomioon työkohteessa ulkopuolisten työskentelyn ja niiden vaikutukset louhintatyön suoritukseen • ohjaa toimintaa niin, että työt tehdään turvallisesti, laadukkaasti, joutuisasti ja taloudellisesti • hoitaa normaalit kokouskäytännöt ja selvittää ongelmatilanteet ennalta sovituin menettelyin • toimii neuvottelutilanteissa tuloksellisesti ja yhteistyöhakuisesti.
Tarvittavien suunnitelmien laadinta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää ympäristöstä tärinälle alttiit laitteen ja rakenteet sekä niiden sallimat tärinäarvot ja tärinämittausten tarpeellisuuden • selvittää louhintakohteen ympäristön, kallion ominaisuudet ja varottavat kohteet ja ottaa ne huomioon suunnitelmissa • laatii asutulla alueella tehtävässä räjäytystyössä tarvittavat suunnitelmat (yleissuunnitelma, poistumis- ja pelastautumissuunnitelma, räjäytysuunnitelma) • päivittää panostussuunnitelman porauksessa esiin tulleiden ja tärinämittausten myötä saatujen tietojen perusteella.
Viranomaisilmoitusten tekeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii ja lähettää kohteen edellyttämät ja viranomaisten erikseen vaatimat viranomaisilmoitukset ohjeiden ja määräysten mukaisella aikataululla.

Tutkinnon suorittaja osaa tehdä asutulla alueella olevan kohteen panostus- ja räjäytystyöt.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Panostustyön suorittaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • käyttää vain kohteessa sallittuja räjähdetarvikkeita ja vastaa niiden vaatimuksenmukaisesta työnaikaisesta säilytyksestä/varastoinnista • suorittaa ja valvoo panostustyön suorituksen siten, että panostussuunnitelmaa noudatetaan ja siihen tehdyt poikkeamat kirjataan suunnitelmaan • ottaa huomioon ympäristön ja muut toimijat työskentelyn aikana ja varmistaa, että panostettavalle alueelle ei pääse kuin työssä tarvittava henkilöstö • ratkaisee panostustyössä esiin tulleet ongelmat • työskentelee ergonomisesti ja turvallisesti ja huolehtii, että putoamissuojaus on turvallisuusmääräysten mukainen • käyttää tarkoitukseen sopivia henkilökohtaisia suojaimia • suorittaa työnsä suunnitelmallisesti, tuottavasti ja hyvässä yhteistyössä työmaalla samanaikaisesti työskentelevien, oman työryhmän ja työhön liittyvien ryhmien tai henkilöiden kanssa.
Räjäytystyön suorittaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ohjeistaa ja valvoo kentän peittämisen kohteen vaatimalla tavalla • määrittää vaarallisen etäisyyden räjäytettävästä kohteesta sekä ohjeistaa ja varmistaa sen tyhjentämisen henkilöistä riittävän ajoissa ennen räjäytyksen suorittamista • päättää vaaralliselle alueelle jäävän omaisuuden suojaamisesta • huolehtii turvallisesta ja määräysten mukaisesti suoritetusta ympäristön varoittamisesta ja ohjeistaa henkilöt, jotka eristävät alueen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito osoitetaan toimimalla räjäytystyön johtajana asutun alueen avotai tunnelilouhinnassa siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan luotettavasti todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen, oikeiden ammattikäytäntöjen ja periaatteiden hallinta sekä kyky soveltaa niitä oikein osoitetaan todellisessa työympäristössä. Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

3.7 Maarakentamisen laaja-alainen hallinta *

Tutkinnon suorittaja suorittaa maarakennusalan ammattitutkinnon lisäksi kolme (3) ammattitaitoa laajentavaa valinnaista maarakennusalan ammattitutkinnon osaa, joita ei ole hyväksyttänyt ammattitutkintoonsa.

Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin perusteet ja ammattitaidon osoittamistavat on määritetty maarakennusalan ammattitutkinnon perusteissa.

3.8 Maarakennusalan yrittäjätoiminta

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- yritystoiminnan keskeiset edellytykset
- luoda yritykselle liikeideasta liiketoimintasuunnitelman
- tuotteistaa palvelun tai tuotteen
- taloushallinnon tehtävät
- markkinoida ja myydä yrityksen tuotteita tai palveluja
- johtaa yritystä.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa yrittäjänä toimimisen keskeiset edellytykset.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Yritystoiminnan perusteiden mukaan toiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none">• tuntee yritystoiminnan talouden pääperiaatteet ja yritystoiminnan keskeiset säädökset• tietää eri yritysmuotojen erot ja tuntee yrityksen perustamisen hallintomenettelyt• hoitaa asiakassuhteita ja muita yhteistyösuhteita menestyvän yritystoiminnan edellyttämällä tavalla• tietää, millaisia taloudellisia, tuotannollisia ja henkisiä voimavaroja yritystoiminnan toteuttaminen vaatii ja arvioi niiden tarpeen oman yritystoiminnan näkökulmasta.

Yritystoiminnan aloittaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää yritystoiminnan muodot ja aloittamisoperaatiot, vastuiden määrittelyt sekä tarvittavat resurssit ja konsultoi tarvittaessa asiantuntijoiden kanssa oman yrityksen toiminnan vaihtoehtoista • kehittää yhdessä asiantuntijoiden kanssa markkinakelpoisen liikeidean/liikeideaansa ja tietää, miten sitä käytetään toiminnan suunnittelun ja toteutuksen pohjana • tunnistaa yritystoiminnan erilaiset riskit ja varautuu niiden hallintaan.
Tutkinnon suorittaja osaa tuotteen tai palvelun tuotteistamisen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakkaiden tarpeiden huomioon ottaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii maarakennusalan tuotteen/palvelun toteutustavan mukaisesti • ottaa toiminnassaan huomioon asiakkaiden erilaiset hankintatavat (esim. julkiset hankinnat) • muokkaa omaa palveluaan asiakkaiden palvelutarpeiden mukaan • selvittää tuotteistettavan tuotteen tai palvelun markkinat, tuotantokustannukset ja kustannuksiin vaikuttavat tekijät.
Tuotteistamisen toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • määrittelee ja kuvaa selkeästi tuotteen tai palvelun sisällön • määrittelee tuotteistamansa tuote- tai palvelukonseptin kustannusrakenteen • määrittelee tarvittavan oheisaineiston, kuten oppaiden, sisällön ja hankkii tätä koskevan palvelun.
Tuotteen tai palvelun kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kerää ja tulkitsee suunnitellusti asiakaspalautetta • arvioi kaupallistamisen jälkeen tuotteen tai palvelun edelleen kehittämistä tai uusia tuotteita tai palveluja.
Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa taloushallinnon.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Taloushallinnossa tarvittavien palveluiden määrittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää yrityksensä tarvitsemat taloushallinnon palvelut • päättää, mitkä taloushallinnon tehtävät hoidetaan omassa yrityksessä ja mitkä ostetaan ulkopuolelta.

Yritystoiminnan kannattavuuden määrittely	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii yritykselle realistisen budjetin seuraavalle vuodelle ottamalla huomioon markkinatilanteen, keskeiset tulovirrat ja yrityksen olennaiset menot • hinnoittelee tuotteensa ja palvelunsa ottamalla katetavoitteet huomioon • selvittää suunnitellun liiketoiminnan mukaiset yrityksen investointitarpeet • laatii realistisen investointisuunnitelman rahoituslaskelmineen seuraavalle kolmelle vuodelle • hyödyntää tarvittaessa asiantuntijapalveluita laskelmien laatimisessa ja arvioi suunnitelmien oikeellisuuden.
Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa myyntiä ja markkinointia.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Myynnin ja markkinoinnin toimenpiteiden määrittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • määrittelee liikeideansa mukaiset markkinoinnin ja myynnin kohderyhmät • määrittelee yrityksen toimintaan parhaiten soveltuvat markkinointimenetelmät ja kanavat • laatii realistiset markkinointi- ja myyntisuunnitelmat aikatauluineen • laatii realistisen markkinointibudjetin.
Suunnitelmallisen myynnin ja markkinoinnin toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii myynnin ja markkinoinnin toteuttamisesta budjetin mukaisesti • huolehtii olemassa olevista asiakkuuksista • luo suunnitellusti uusia asiakkuuksia • ylläpitää asiakasrekisteriä henkilötietolain mukaisesti • toteuttaa suunnitelman mukaiset markkinointitoimenpiteet soveltamalla nykyaikaisia markkinointitoimenpiteitä.
Tutkinnon suorittaja osaa johtaa yritystä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Oman yrittäjyyden kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa oman yrittäjätoiminnan vahvuudet ja heikkoudet • laatii itselleen oman yrittäjätoiminnan kehityssuunnitelman.
Maarakennusalan tuntemus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee omaa toimialaansa ja markkina-alueitaan niin, että osaa tarkastella tulevaisuuden näkymiä, mahdollisuuksia, riskejä ja markkinoita oman yritystoiminnan käynnistämisen kannalta.

Esimiehenä toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • määrittää yrityksen linjaukset, arvot ja johtamiskulttuurin • hallitsee esimiehen vastuut ja velvollisuudet • arvioi omia esimiesvalmiuksiaan ja kehittää niitä • arvioi omia vuorovaikutus-, neuvottelu- ja kokoustaitojaan ja kehittää niitä.
-----------------------	--

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito osoitetaan laatimalla maarakennusalan yritystoiminnan käynnistämiseen liittyvä kehittämissuunnitelma, jossa tutkinnon suorittaja työstää yritys-ideaa ja liikeideaansa.

Hän laatii yhdessä asiantuntijoiden kanssa liiketoiminnassa tarvittavat keskeiset suunnitelmat ja arvioi niiden toimivuutta sekä tarkastelee myös yrityksensä palveluja, resurssitarvetta, taloutta, markkinointia ja johtamistapaa.

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen, oikeiden ammattikäytäntöjen ja periaatteiden hallinta sekä kyky soveltaa niitä oikein osoitetaan todellisessa työympäristössä. Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

3.9 Yritystoiminnan ja henkilöstön kehittäminen maarakennusosalalla

Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat:

Tutkinnon suorittaja osaa

- yritystoiminnan analysoinnin ja kehittämisen
- hyödyntää verkostoja
- kehittää omia yrittäjävalmiuksiaan
- suunnitella, toteuttaa ja kehittää henkilöstöhallintoa.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa yritystoiminnan analysoinnin ja kehittämisen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Yritystoiminnan analysointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • määrittelee omaan yritykseen liittyvät mahdollisuudet ja riskit analysoidessaan toimintaympäristön kehitysnäkymät monipuolisesti eri tietolähteitä hyödyntäen • määrittelee omaan yritykseen liittyvät mahdollisuudet ja riskit analysoidessaan omien asiakkaidensa arvoja ja tarpeita monipuolisesti ja erilaisia tietolähteitä hyödyntäen • määrittelee omiin tuotteisiin ja palveluihin liittyvät mahdollisuudet ja riskit analysoidessaan niiden tärkeimmät kilpailutekijät • seuraa yrityksensä kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden kehittymistä siten, että tunnuslukujen avulla arvioi yrityksen taloudellisen tilanteen ja riskit • määrittelee henkilöstötarpeen ja henkilöstöön liittyvät riskit päivitetyn liikeidean mukaisesti.
Liiketoimintasuunnitelman tai toimintajärjestelmän päivittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii tehtyjen analyysien pohjalta päivitetyn liiketoimintasuunnitelman tai päivitetyn toimintajärjestelmän.
Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää verkostoja.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Verkostojen hyödyn arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi monipuolisesti eri yhteistyöverkostoista omalle yritykselle saatavan hyödyn • seuraa yhteistyöverkostoissa toimimisen tehokkuutta ja kannattavuutta.
Verkostotoiminnan kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää yhteistyöverkostoja yrityksen edun mukaisesti • noudattaa verkostotoiminnassa säädöksiä, sopimuksia ja sitoumuksia • kehittää verkostokumppaneiden kanssa toimivat ja vuorovaikutteiset toimintatavat.

Tutkinnon suorittaja osaa kehittää omia yrittäjävalmiuksia.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Omasta jaksamisesta huolehtiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii oman sosiaaliturvansa kattavuudesta • priorisoi ja delegoi työtehtäviään siten, että selviytyy asettamistaan tavoitteista • seuraa omaa ajankäyttöään ja aikaansaannoksiaan ja tarvittaessa muuttaa toimintaansa • toteuttaa yrityksessään työhyvinvointia edistävää toimintaa.
Viestiminen vuorovaikutustilanteissa	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee normaalit kokousrutiinit • ilmaisee itseään selkeästi ja ymmärrettävästi • viestii vuorovaikutteisesti ja ottamalla huomioon erilaiset keskustelukumppanit • käyttää kirjallisen ja suullisen viestinnän välineitä sekä tieto- ja viestintäteknikkaa.
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella, kehittää ja arvioida henkilöstöhallintoa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Henkilöstön rekrytoiminen ja perehdyttäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • määrittelee realistisesti yrityksen henkilötarpeet • suunnittelee itsenäisesti rekrytointiprosessin • selvittää käyttökelpoiset rekrytointikanavat • selvittää yrityksen kannalta tarkoituksenmukaiset palkkaustavat • huolehtii, että yrityksellä on selkeä perehdyttämisopas tai -ohjeistus.
Henkilöstöstä huolehtiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • toimii työnantajalle kuuluvan lainsäädännön, yleisten vastuiden ja velvollisuuksien edellyttämällä tavalla • noudattaa henkilöstökysymyksissä eettisesti hyvää johtamistapaa • laatii henkilöstöä ja itseään koskevan työhyvinvointisuunnitelman.
Henkilöstöhallinnon kehittäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • kerää henkilöstöltä luontevasti palautetta esim. kehityskeskusteluissa • kehittää yrityksensä perehdyttämistoimintoja kerätyn palautteen mukaisesti • kehittää suunnitelmallisesti omaa ja henkilöstönsä ammatillista osaamista kerätyn palautteen perusteella • seuraa toteuttamaansa henkilöstöhallinnon tehokkuutta.

Ammattitaidon osoittamistavat

Maarakennusalan yritystoiminnan analysoinnin ja kehittämisen osaamisen osoittamisessa keskeisessä roolissa on kirjallinen liiketoimintasuunnitelma tai toimintajärjestelmä ja siihen liittyvät dokumentit, kuten suunnitelmat verkostoissa toimimisesta sekä jaksamisesta ja työhyvinvoinnista.

Henkilöstöhallinnon osaaminen osoitetaan toiminnalla henkilöstöhallinnon tehtävissä sekä niihin liittyvillä, tutkinnon suorittajan itse tuottamilla dokumenteilla. Suunnitteluosaamista voidaan osoittaa myös eri tavoin esim. erilaisilla raporteilla tai suullisesti. Tutkinnon osoittamistapana voi olla henkilöstöhallintoon liittyvä kehittämisprojekti.

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen, oikeiden ammattikäytäntöjen ja periaatteiden hallinta sekä kyky soveltaa niitä oikein osoitetaan todellisessa työympäristössä. Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearviointien avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Painettu
ISBN 978-952-13-5585-1
ISSN 1798-887X

Verkkojulkaisu
ISBN 978-952-13-5586-8
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet